

DAB-1901010101020402 Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (CBCS) (WEF-2019) Examination

April - 2022

Gujarati : Paper-4

(ગુજરાતી વ્યાકરણ, સર્જન-લેખન કૌશલ-૨)

(New Course) (Core) (Optional)

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.
(2) કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

1 ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો : 14

‘ઈશ્વર, સત્ય અને નીતિ ઘણી ઉપયોગી, જરૂરી અને ઘણી પૂજ્ય વસ્તુઓ છે, પણ જ્યાં સરસતા જ પરબ્રહ્મ છે. રસિકતા ગુરુ છે. જ્યાં રસાસ્વાદ પૂજ્યને અધિકાર અર્પે છે. તે કલા અને સાહિત્યના મંદિરમાં બીજા દેવોની પૂજા અસ્થાને થાય છે અને આનંદ પ્રાપ્તિના નિર્માણમાં અંતરાયરૂપ થઈ પડે છે અને આ વિષકન્યાની વાત ગમે તેવી મીઠી અને આકર્ષક લાગે પણ તેનો સ્પર્શ વિષ પ્રસારવાનો છે અને વિષ આસ્વાદ અને રસદષ્ટિએ બંને રીતે નિશ્ચેતન કરે છે.’

- ક. મા. મુનશી

2 ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો : 14

‘વિદ્યાપીઠનું શિક્ષણ એ વિશિષ્ટ શક્તિ ધરાવનારાઓ માટેનો વિશેષાધિકાર છે. જેમની પાસે આ શક્તિ છે, પણ તે માટેના પૈસા નથી તેમને સમાજના પૈસાથી એ તાલીમ મળવી જોઈએ. શક્તિ માટેની કસોટીમાંથી પસાર થયા વગર કોઈને વિદ્યાપીઠમાં પ્રવેશ મળવો ન જોઈએ અને વિદ્યાપીઠમાં દાખલ થયા પછી પણ અધ્યાપકને તે વિદ્યાર્થીએ એવી ખાત્રી કરાવી દેવી જોઈએ કે તે પોતાને મળેલી તક અને સમયનો પૂરો ઉપયોગ કરે છે. પોતાના અભ્યાસ અને મહેનતથી અધ્યાપકને સંતોષ આપી શકે તે જ વિદ્યાર્થી વિદ્યાપીઠમાં રહી શકે, તેમ થવું જોઈએ. વિદ્યાપીઠ એ નવરાશનો સમય ગાળવા માટેનું સ્થાન છે અને ધનિક લોકોના વિદ્યાર્થીઓ એમાં ત્રણ-ચાર વરસ લહેર કરે એવો ખ્યાલ હવે ચાલ્યો ગયો છે. ખરું જોતાં વિદ્યાપીઠના વરસો તે વિદ્યાર્થીના વિદ્યા માટેની તપસ્યાનાં વરસો બનવા જોઈએ.

- બર્ટાન્ડ રસેલ

- 3 સંક્ષેપીકરણ કરો : 14
- ‘તમને ઠીક લાગે તો નાસ્તિક બનો, પણ વિચાર કર્યા વિના કોઈ વસ્તુ માની લો તેવું ન કરો. આત્માને પશુની કક્ષાએ નીચે શા માટે ઉતારવો ? આથી તમે તમારી જાતને જ નહીં, પરંતુ સમાજને પણ નુકસાન પહોંચાડો છો અને તમારી પછી આવનારાઓને ભયમાં મૂકો છો. જાગો અને અંધશ્રદ્ધા રાખ્યા સિવાય બુદ્ધિપૂર્વક વિચાર કરો. ધર્મ એ માન્યતાનો નહીં પણ પામવાનો અને અનુભવવાનો સવાલ છે. આ ધર્મ છે અને તમે જ્યારે તેને પામો ત્યારે જ તમને ધર્મ લાઘ્યો દેખાય. તે પહેલાં તમે પશુઓથી જરાય ઊંચા નથી. મહાન બુદ્ધ કહે છે : ‘તમે જે સાંભળ્યું હોય તેમાં શ્રદ્ધા ન રાખો, કોઈ વિધાનો પેઠીઓથી ચાલ્યાં આવે છે માટે જ તેમાં ન માનો. તમારાં ગુરુઓ અને વડીલોનો આદેશ છે માટે પણ ન માનો, પણ તમારી જાતે વિચાર કરો. પૃથક્કરણ કરી જુઓ અને પરિણામ જ્યારે સ્વીકાર્ય બને તથા સર્વ કોઈનું ભલું કરે એવું દેખાય ત્યારે તેને સ્વીકારો અને તે પ્રમાણે જીવન જીવો.’
- સ્વામી વિવેકાનંદ
- 4 સંક્ષેપીકરણ કરો : 14
- ‘સમાજવાદ અને સમાજધર્મ એમાંથી વાત આપણાં યુવાનોને આકર્ષે છે. બીજી વાત વિશે આપણને કાંઈ જ ખ્યાલ નથી. સમાજના ઊંડામાં ઊંડા થઈ સુધી જે વાત રહી છે એ વાતનો તાગ લેવાની અશક્તિએ આપણને એકદમ સસ્તામાં સિદ્ધ થાશે એમ ધારીને સમાજવાદ તરફ ધકેલ્યાં છે. આર્થિક ચક્રોની ગતિ એવી રીતે ગોઠવાયેલી છે કે આપણે એમાંથી કાંઈ પણ સિદ્ધ કરવું હોય તો આ બંનેને અપનાવવાં પડશે, સમાજવાદને તેમજ સમાજધર્મને. સમાજધર્મ તેમને એ શીખવે છે કે જ્યાં તમે છો, ત્યાં જે સમાજ છે, તેમાં તમે સામાન્યની પેઠે જીવતાં શીખો. તમારા સિક્કાના બળ વડે જુદું વિશિષ્ટત્વ સ્થાપવા પ્રયત્ન ન કરો. મોટર લાવો તો કાં તો મોટરમાં બેસી શકો એવું કરો, અથવા તો સૌ ચાલો એવો શક્તિસંચય કરો. વિશિષ્ટ હક્કો હંમેશાં ઈર્ષ્યાને પોષે છે. એમાંથી વૈર જન્મે છે. વૈરને લીધે વૈરની વૃદ્ધિ થાય છે અને છેવટે પ્રજા નાશ પામે છે. પોતાની સાધના છતાં, એ સાધનોનો વધારેમાં વધારે સાર્વજનિક ઉપયોગ કેમ થઈ શકે એવી વ્યવસ્થા જે સમાજ કરશે એ સમાજને જ હવે સમાજ ટકવા દેશે. આ વસ્તુ શ્રીમંતોને તેટલી જ લોકનેતાઓને ને ગવર્નરોને પણ લાગુ પડશે.
- ધૂમકેતુ
- 5 વિરામ-ચિહ્નોનો ઉપયોગ વાક્યમાં ક્યારે કરવામાં આવે છે તે અંગે જણાવી, 14
- જે-તે ચિહ્નો માટે પ્રયોજાતી નિશાનીની ઓળખ ઉદાહરણ સાથે આપો.
- 6 જોડાક્ષર (સંયુક્તાક્ષર)ની પદ્ધતિઓ વિશે સદષ્ટાંત વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 14
- 7 ‘તત્પુરુષ’ અને ‘કર્મધારય’ સમાસની વ્યાખ્યા આપી, તેના પ્રકારોની ઉદાહરણ 14
- સાથે સમજૂતી આપો.

8 'ઉપપદ' અને 'અવ્યયીભાવ' સમાસની વ્યાખ્યા આપી, તેના પ્રકારોની ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી આપો. 14

9 સૂચના પ્રમાણે ઉત્તર આપો : 14

(અ) નીચેનાં રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો :

- (1) આકાશ-પાતાળ એક કરવા.
- (2) કાનની બૂટ પકડવી.
- (3) કાગનો વાઘ કરવો.
- (4) ટાઢે પાણીએ ખસ જવી.
- (5) દૂધમાંથી પોરા કાઢવા.
- (6) પાણી મૂકવું.
- (7) બે પાંદડે થવું.

(બ) નીચેની કહેવતોનો અર્થ આપો :

- (1) અધૂરો ઘડો છલકાય.
- (2) આપ ભલા તો જગ ભલા.
- (3) ઊંટના અઢારે વાંકા.
- (4) એક પંથ ને દો કાજ.
- (5) કજિયાનું મોં કાળું.
- (6) એક મ્યાનમાં બે તલવાર ન સમાય.
- (7) કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય.

10 સૂચના પ્રમાણે ઉત્તર આપો : 14

(અ) નીચેના રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો :

- (1) મન ખાટું થવું.
- (2) લીલી-સૂકી જોવી.
- (3) હાથ કાળા કરવા.
- (4) મોંમાં આંગળા ઘાલવા
- (5) લોઢાના ચણા ચાવવા.
- (6) ઈંડરિયો ગઢ જીતવો.
- (7) શેર લોહી ચઢવું.

(બ) નીચેની કહેવતોનો અર્થ આપો :

- (1) કોલસાની દલાલીમાં હાથ કાળા.
- (2) ખાડો ખોદે તે પડે.
- (3) ઘર ફૂટ્યે ઘર જાય.
- (4) ઘરડાં ગાડાં વાળે.
- (5) ઘર વેચીને તીરથ કરવું.
- (6) ઘી ઢળ્યું તો ખીચડીમાં.
- (7) ચડ જા બેટા શૂળી પર.